

Begroting op hoofdlijnen 2021

Begroting op Hoofdlijnen 2021

Vooruit, naar een
toekomst vol kansen

Gemeente Sittard-Geleen

Een gemeente
bestuur met en
voor de inwoners

Gezond en veilig
in een sociale
gemeente

Wonen en leven
in Sittard-Geleen

Voorlopen naar
een duurzame
toekomst

Ontspannen en
genieten in
Sittard-Geleen

Een duurzame
economie voor
werk en innovatie

Financiën
duurzaam
op orde

Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
Bestuurlijke samenvatting.....	4
Begroting op Hoofdlijnen	9
Financieel Perspectief	17
Begroting in één oogopslag	26

Inleiding

Vooruit, naar een toekomst vol kansen. Dat is het thema van de begroting 2021.

Het actuele begrotingsbeeld ziet er goed uit. We hoeven niet meer te bezuinigen en kunnen weer vooruit kijken. Dat is goed nieuws. Dit is alleen maar mogelijk doordat onze financiën duurzaam op orde zijn. Uitgangspunt van de gemeente is en blijft een structureel en langdurige gezonde financiële situatie.

Onze inwoners, ondernemers, verenigingen en instellingen ondervinden dagelijks de gevolgen van de corona-crisis. Juist in deze onzekere crisistijden kiezen we ervoor om de normale werkzaamheden zo veel mogelijk door te laten gaan. Dit betekent dat we de geplande projecten door laten gaan als het kan. En dat we zelfs investeren waar anderen nu pas op de plaats maken. We vullen daarnaast onze algemene reserves aan en hebben ook een buffer voor Corona aangelegd. Om ook in de toekomst onze inwoners, ondernemers en instellingen te kunnen ondersteunen en tegenvallers op te kunnen vangen.

We geven hiermee invulling aan het addendum en coalitieakkoord en repareren bezuinigingen uit het verleden. Bijvoorbeeld door invulling te geven aan de schaats- en zwemvoorziening Glanerbrook en het onderhoudsniveau in de openbare ruimte te verhogen. We passen de parkeertarieven aan en realiseren de unilocatie Grevenbicht-Obbicht. We investeren in het veiligheidsgevoel door de boa-capaciteit te vergroten en verhogen het mantelzorgcompliment structureel. Hiermee voeren we de wensen van de raad uit.

Bestuurlijk Afsprakenkader

Met de provincie hebben we een Bestuurlijk Afsprakenkader gesloten waar we vanaf 2021 uitvoering aan geven. De provincie vindt het belangrijk dat we een strikt financieel beleid blijven voeren om de financiële positie van de gemeente voor de lange termijn te verstevigen. In het Bestuurlijk Afsprakenkader hebben we met de provincie afspraken gemaakt over economie, energietransitie, mobiliteit en bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid, wonen, cultuur, sport, gezondheid en jeugd en jongeren. Belangrijk daarbij is een goede balans tussen economie en leefbaarheid. Waar het goed werken is, is het ook goed wonen.

In onze gemeente en directe omgeving is sprake van een economische activiteit van internationale betekenis. Het gaat om Chemelot en de Brightlands Chemelot Campus, VDL Nedcar en het logistieke knooppunt 046. We gaan ons samen inzetten om deze economische ontwikkelingen te verankeren en te versterken. Bij VDL Nedcar gaat het om uitbreiding van de fabriek, bij Chemelot om de transformatie van Chemelot en de gelijknamige campus naar een Circulair Hub van Europese betekenis. Daarnaast willen we het logistieke knooppunt gaan versterken. De aandacht voor het MKB en de stedelijke ontwikkeling blijven onverminderd punt van aandacht.

Naast extra natuur en een leefbaarheidsfonds gaan we er ook aan werken om verkeersoverlast te verminderen en daarmee de mobiliteit en bereikbaarheid van alle gemeentekernen te verbeteren. Een andere thema in het bestuursakkoord is de versnelling van

woningbouwplannen. Het doel is om sneller dan gepland woningen te bouwen voor specifieke doelgroepen zoals senioren en internationale werknemers. En voor onze inwoners die gebruik maken van sociale- en middenhuurwoningen. Daardoor komt er beweging in de woningmarkt en kunnen meer inwoners terecht in een woning die bij hen past. Ook op het gebied van cultuur, (top)sport, gezondheid en jongeren hebben we in het bestuursakkoord afspraken gemaakt.

Toekomstvisie 2030

We kenmerken onze dienstverlening als klantvriendelijk en gastvrij. We zijn duidelijk, komen afspraken na en werken samen. Dit deden we met een conferentie en een uitgebreide dialoog met de samenleving over het coalitieakkoord Samen Duurzaam. We formuleren samen met onze inwoners, ondernemers en instellingen een strategische Toekomstvisie 2030. De kracht uit de samenleving die dit teweegbrengt zorgt voor een stip op de horizon: daar waar we als gemeente en gemeenschap samen naar toe willen. We kunnen de plannen die hieruit voortkomen ondersteunen en realiseren doordat we nu geld reserveren.

Het investeringsprogramma is fors en omvangrijk. Dit kan door een verhoging van Onroerend Zaak Belasting, waarbij we de woonlasten maar beperkt willen laten stijgen. We brengen hiermee de basis weer op orde, maken de gemeente weerbaar, versterken onze (eu)regionale positie en geven noodzakelijke impulsen aan de economie. Investerings die de gemeente vooruit helpen. Een gemeente waar iedereen mee kan doen en iedereen dezelfde kansen en mogelijkheden heeft. Kansen die we willen benutten samen met onze inwoners, ondernemingen en instellingen. Een gemeente waar iedereen een toekomst heeft.

Sittard-Geleen, 8 oktober 2020

Burgemeester en wethouders van Sittard-Geleen,

mr. J.Th.C.M. Verheijen
burgemeester

mr. G.J.C. Kusters
secretaris

Bestuurlijke samenvatting

Vooruit, naar een toekomst vol kansen

Het is een moeilijke tijd. Voor inwoners, jong en oud. Voor ondernemers en voor veel organisaties en verenigingen. Dat realiseren we ons als gemeentebestuur heel goed. Deze crisis raakt iedereen in onze samenleving. En heeft dus ook veel invloed op de meerjarenbegroting 2021-2024. We doen er alles aan om de gevolgen van de Coronacrisis zoveel mogelijk te beperken. In het afgelopen jaar hebben we verder gebouwd aan een stevig fundament. Er is een stabiel en vooruitstrevend bestuur. En ook financieel heeft Sittard-Geleen de basis op orde. We kunnen weer vooruitkijken. Er liggen veel kansen voor onze mooie gemeente. Kansen die we willen benutten samen met onze inwoners, ondernemers en andere partners. Want we kunnen het als gemeente niet alleen. Samen de schouders eronder zetten, dat doen we ook om uit de Corona-crisis te komen. Om de stad op gang te houden gaan wij juist in een verslechterende economie lokaal en regionaal extra – anticyclisch - investeren. Maar we zijn voorbereid op tegenvallers. We moeten de stad ook vooruit brengen. De stad verdient het. Dat vraagt ook inzet van onze inwoners en ondernemers, groot en klein. kansen voor deregulering.

Samen naar een strategische visie 2030

Het samen (beter) doen. De kracht en ideeën uit de gemeente halen. Dat vinden wij belangrijk. Daarom vragen wij onze inwoners, ondernemers en andere partners om mee te denken en mee te praten. Niet alleen over praktische zaken. Ook over het beleid en over de toekomst van onze gemeente. We betrekken de raad hier actief bij. Een belangrijk strategisch doel is het opstellen van een toekomstvisie 2030, sámen met alle betrokkenen. Welke ontwikkelingen vinden zij belangrijk voor Sittard-Geleen? Als de toekomstvisie klaar is, staat er een stip op de horizon: dáár willen we als gemeente samen naartoe. Met dat einddoel voor ogen gaan we de komende jaren plannen maken. Ook steeds samen, dat spreekt voor zich.

Vergroten en terugwinnen vertrouwen in de gemeente

Het vertrouwen in de gemeente heeft in de afgelopen jaren een deuk gekregen. Onder meer omdat bepaalde taken en plannen door de bezuinigingen bleven liggen. In de komende jaren gaan we er aan werken om het vertrouwen terug te winnen en te vergroten. Niet alleen door te laten zien dat we de goede dingen doen. Maar ook door zelf durven te veranderen. Sittard-Geleen wil een gastvrije en klantvriendelijke gemeente zijn, die duidelijk is, samenwerkt en afspraken nakomt.

Onze bestuursstijl - realistisch, betrouwbaar, solide, klantvriendelijk en gastvrij – sluit daar naadloos op aan. We gaan als gemeente toe naar een andere rol. Die van ondersteunen in plaats van bepalen. Dat betekent beter luisteren naar de wensen en behoeften van onze inwoners, bedrijven en instellingen. En samen tot oplossingen komen. Wij geven mensen de ruimte om zelf met ideeën en initiatieven te komen en ondersteunen die zo veel mogelijk. Niet altijd met geld, maar ook met kennis, mensen of materialen. Daarbij kijken wij als bestuur over onze eigen werkgebieden heen. Mooie voorbeelden zijn Samen Duurzaam en het voedselbos,

initiatieven met en van inwoners. Kwetsbare mensen voor wie buitenwerk juist heel goed is, vinden daarin via het participatiebedrijf een rol, wel of niet op weg naar ander werk.

Een betrouwbare partner zijn, voor partijen binnen én buiten onze gemeente. Dat vinden wij heel belangrijk. Wij werken hard aan het vergroten van de tevredenheid van onze inwoners en bezoekers. Door iedere vraag tijdig te beantwoorden en plannen ook echt uit te voeren. In de komende jaren gaan we veel stappen vooruit zetten. Achterstanden die zorgen voor irritaties en overlast werken we weg. We investeren in beter onderhoud van de openbare ruimte en het schoonhouden van de stad en wegenonderhoud. We gaan aan de slag met stedelijke ontwikkeling en er komt een centrumaanpak voor de binnensteden. Door op cultuurgebied de krachten te bundelen, laten we zien de verbindingen in het culturele veld sterker te maken, zodanig dat we kunnen spreken over een “cultuurslag” En met uitvoering van de Transformatievisie Wonen gaat het woningaanbod op de schop. Nieuwe woningen vervangen verouderde woningen, zodat alle doelgroepen hier passende, toekomstbestendige woonruimte kunnen vinden. Ondertussen werken we verder aan een omgevingsvisie. We zorgen voor duidelijkheid wat betreft de parkeertarieven, zoeken oplossingen voor de fileproblemen op de Middenweg en Hasseltsebaan en vergroten de aantrekkingskracht van onze gemeente voor bezoekers en toeristen. Onder meer door sterke punten zoals de historische binnenstad van Sittard beter onder de aandacht te brengen en renovatie van de schaats- en zwemvoorziening Glanerbrook.

We investeren meer. Maar vooral ook gericht. We maken zichtbare keuzes – terug te vinden in ons investeringsprogramma - en leggen die ook uit. We zorgen waar nodig voor meer toezicht, bijvoorbeeld op onderhoud van de openbare ruimte. Tot slot pakken we ook onze eigen organisatie aan. Zodat we als gemeente uitnodigend en toegankelijk zijn, voor iedereen.

Inzet van de internationale kracht van Sittard-Geleen

Onze gemeente is van groot economisch belang. Voor de (Eu)regio, maar ook landelijk en internationaal. Er is veel bedrijvigheid en innovatiekracht. Ontwikkelingen als de verduurzaming van Chemelot – naar een eerste Europese Circulair Hub – en de uitbreiding van VDL Nedcar zijn belangrijk voor onze toekomst. Ze zorgen voor veel extra werkgelegenheid, brede welvaart en welzijn in de (Eu)regio. We zijn blij met het bestuursakkoord (BAk) met de Provincie Limburg. Alleen door intensief samen te werken kunnen we deze belangrijke ontwikkelingen voor elkaar krijgen.

We zien dit als een kans. De kans om deze ontwikkelingen als economische motor te gebruiken om ook op allerlei andere gebieden verder te komen. Op maatschappelijk en ecologisch gebied bijvoorbeeld. Met uitbreiding van het Groene Net. Het is ook een kans om economie en leefbaarheid meer in balans te brengen. Daar is echt behoefte aan. Iedereen in onze gemeente moet van de energietransitie van Chemelot – de overstap naar schone energie en hergebruik van grondstoffen – kunnen profiteren. Daarom gaan we onze inwoners hier actief bij betrekken. Wat is er nodig om in Sittard-Geleen ook prettig te kunnen wonen en leven? Ook daarin investeren we.

Daarnaast gaan wij onze internationale kracht veel meer inzetten. Met name in de samenwerking met onze partners in de Euregio. We werken samen om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt – ook over de grens – beter op elkaar aan te laten sluiten. Zuid-Limburg is een Novi-proefgebied (Nationale OmgevingsVisie). Met een groot aantal partners uit de regio werken we voor 2023 een grootschalige aanpak uit. Om de Zuid-Limburgse economie te versterken, onze achterstand op gezondheidsgebied in te halen en het sociaal profiel van de regio te verbeteren. Binnen dit soort samenwerkingsverbanden nemen wij steeds meer de centrale en voortrekkersrol in die wij op basis van onze economische positie in de (Eu)regio hebben.

Iedereen doet mee in onze gemeente

Door Corona was het niet eenvoudig. Toch is het ons gelukt om op sociaal gebied te blijven doen wat nodig was. De klanttevredenheid over de maatschappelijke ondersteuning (WMO) in onze gemeente is groot. Daar zijn we heel blij mee. Maar we kunnen en willen het nog beter doen. Zodat iedereen in onze gemeente dezelfde kansen en mogelijkheden heeft.

Sittard-Geleen wil een echte inclusieve gemeente zijn. Waarin iedereen naar vermogen mee kan doen. In het afgelopen jaar is er hard gewerkt aan een inclusieagenda. Samen met inwoners met een beperking. Nu de inclusieagenda er ligt, gaan we die stap voor stap uitvoeren. We nemen drempels weg en zorgen op allerlei gebieden voor meer toegankelijkheid, begrijpelijkheid en bruikbaarheid.

Als het om meedoen gaat, is ook het in 2020 gestarte Participatiebedrijf heel belangrijk. Vanuit het Participatiebedrijf helpen wij steeds meer kwetsbare mensen in hun weg naar werk, ontwikkeling en gevoel van eigenwaarde. Sittard-Geleen kan dit niet zonder partners in de regio. Ondernemers zoals Post.nl en de stichting KOM'MIT, die mensen met afstand tot de arbeidsmarkt kansen geven. Wij stimuleren andere bedrijven om dit ook te doen. We doen dit samen! Ondernemers bieden kansen. De gemeente geeft de ondersteuning die nodig is om er voor beide kanten een succes van te maken.

Maar we doen nog meer om iedereen mee te laten doen. Er komt een coördinator eenzaamheid. We pakken armoede aan en investeren in goede sportvoorzieningen, met veel aandacht voor talentontwikkeling. Om onze jeugdzorg te verbeteren, gaan wij vaste partnerschappen aan met zorgaanbieders. Daarnaast steken we samen met onze Zuid-Limburgse partners de komende jaren veel energie in het verbeteren van de gezondheid van onze inwoners. We investeren vooral in kansen op een goede start voor ieder kind. Dat gaat van het voorkomen van ongewenste zwangerschappen tot begeleiding bij de opvoeding. Jongeren betrekken wij actief, zodat zij mee aan de wieg staan van in hun eigen toekomstbeeld. Zo dragen wij bij aan het opgroeien van een gezonde generatie die onze gemeente weerbaar maakt en vooruitbrengt naar een toekomst vol kansen.

Portefeuilleverdeling op hoofdlijnen

Burgemeester Hans Verheijen

Algemene zaken, samenwerking, openbare orde en veiligheid

Wethouder Pieter Meekels

Stedelijke ontwikkeling, Economie, en Arbeidsmarkt

Wethouder Andries Houtakkers

Omgevingsbeleid, Cultuur en Evenementen

Wethouder Leon Geilen

Gezondheid, Leefomgeving, Inwonerparticipatie en Communicatie

Wethouder Judith Buhler

Sociale zaken, Jeugdzorg en Dienstverlening

Wethouder Kim Schmitz

Duurzaamheid, Armoedebestrijding en Jongeren

Wethouder Ton Raven

Middelen, Sport, Mobiliteit en Euregionaal beleid

Gemeentesecretaris Gert-Jan Kusters

De Begroting op Hoofdlijnen

Enkele belangrijke opgaven in het kort

Wat doen we nu en in 2021 voor inwoners, ondernemers en instellingen?

Als gemeente staan we voor grote uitdagingen. Maar er liggen bovenal veel mooie kansen. Om het beter te doen. Om te vernieuwen. Maar zeker ook om uit te bouwen wat er al is. Want we doen al veel. En veel gaat goed. Samen met onze inwoners, bedrijven en andere partners in de (eu)regio. Op allerlei gebieden zijn er mooie samenwerkingen en geslaagde projecten. Ontwikkelingen waar we trots op mogen zijn. Die gezien mogen worden. In deze samenvatting komen onderwerpen aan bod die voor onze inwoners belangrijk zijn. We laten zien wat we op die gebieden allemaal doen en bereiken. Met een vooruitblik naar 2021. Wat pakken we dan op om weer een stap verder te komen? En wat gaan inwoners daarvan zien en merken?

De basis op orde

We werken aan meer veiligheid en een veiliger gevoel

Een veilige woon-, werk- en leefomgeving is een basisbehoefte van onze inwoners. Dat vraagt om het verminderen van criminaliteit en overlast. Maar ook om het vergroten van het gevoel van veiligheid. Daarom is het heel belangrijk om onze inwoners bij de aanpak van onveiligheid te betrekken. Samen met hen, veiligheids- en maatschappelijke partners pakken we de veiligheidsproblemen aan. Dit geldt voor elk veiligheidsthema, van woninginbraken tot crisisbeheersing. We zien dat deze aanpak werkt. In 2019 waren er veel minder woninginbraken dan in eerdere jaren. Verschillende drugspanden zijn gesloten. En we hebben samen gezorgd dat er oefeningen zijn die inwoners voorbereiden op incidenten (crises). We blijven op deze manier werken aan meer veiligheid en een veiliger gevoel. Daarnaast komt er een programma externe veiligheid en pakken we in 2021 onze processen aan. Om ook de veiligheid daarvan naar buiten toe zeker te stellen.

Onderhoud van de omgeving naar een hoger niveau

Heel belangrijk voor een veilige en prettige woonomgeving is het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. We streven op dit gebied naar doelmatige dienstverlening, die klaar is voor de toekomst. Dat betekent steeds meer rekening houden met de klimaatveranderingen. Aandacht voor innovatie. Maar ook dat er kansen liggen voor inwoners om zelf het initiatief te nemen op het gebied van beheer en onderhoud. Bijvoorbeeld door een stukje openbare ruimte in de eigen buurt te adopteren en op te knappen. Wij ondersteunen die initiatiefnemers zo veel mogelijk. Ook investeren wij in passende huisvesting voor Team Wijkbeheer. In 2021 kunnen we de stadscentra beter gaan onderhouden en schoon houden. Ook komt er een Proeftuin Openbare Ruimte, in de Zeeheldenbuurt in Geleen. Bij dit proefproject gaat het om de inzet van informatietechnologie die de inrichting, het beheer en de leefbaarheid van de openbare ruimte kan verbeteren. We doen er ervaring op met een werkwijze die inspeelt op de klimaatveranderingen. En we betrekken jongeren, om die meer mee te laten doen in de openbare ruimte.

Iedereen krijgt een luisterend oor en antwoord

Luisteren naar de zorgen en vragen van onze inwoners, ondernemers, partners en bezoekers. En daar ook wat mee dóen. Dat is belangrijk voor ons. Klantvriendelijk zijn. Daarbij hebben wij als gemeente verschillende rollen en verantwoordelijkheden. Inwoners, organisaties of ondernemers stellen ons verschillende vragen. Die vragen elk om een passende houding en antwoord. Iedere keer weer. Voor de zelfredzame inwoner is gemak en snelheid belangrijk. Daarom bieden we zoveel mogelijk producten en diensten ook digitaal aan. Voor wie dat prettiger vindt maken we een persoonlijke afspraak. Iedereen krijgt een luisterend oor en een antwoord. We streven naar een toegankelijke en begrijpelijke dienstverlening. Onze diensten bieden wij zo veel mogelijk onafhankelijk van tijd en plaats aan. Daar hoort natuurlijk ook ondersteuning bij voor mensen die dat nodig hebben, op het vlak van inkomen, participatie of zorg. Deze ondersteuning is persoonlijk, met een laagdrempelige toegang. Bij complexe problematiek kijken we ook breed: naar het totaal van de vragen. De samenleving verandert snel. We investeren in het verbeteren van de ondernemersdienstverlening. We richten ons hierbij op snelle service, meedenken hoe een initiatief mogelijk gemaakt kan worden, een duidelijk aanspreekpunt en eenduidige en duidelijke antwoorden.

Als gemeentelijke organisatie moeten we inspelen op datgene wat onze omgeving van ons vraagt. We werken aan een organisatie die zich soepel kan aanpassen aan nieuwe eisen. Een organisatie die effectief werkt, in het belang van onze omgeving, inwoners, partners en ondernemers.

Bereikbaar, bruikbaar en begrijpelijk voor iedereen

In een inclusieve gemeente Sittard-Geleen kunnen inwoners met een beperking precies dezelfde dingen doen als inwoners zonder beperking. Dat is ons einddoel. Samen met inwoners is in 2020 een inclusieagenda opgesteld. Kernwoorden daarin zijn: bereikbaarheid, bruikbaarheid en begrijpelijkheid. Dat is wat we willen bereiken. Voor iedereen en op alle vlakken. In 2020 en 2021 voeren we meerdere projecten uit. Zoals het toegankelijker maken van gemeente-informatie en het aanscherpen van de toegankelijkheidseisen bij het ontwerp van openbare ruimte en gebouwen. Ook laaggeletterdheid krijgt extra aandacht.

Een gezonde financiële positie

Het actueel begrotingsbeeld ziet er goed uit. We hoeven niet meer te bezuinigen. Rustig aan

een structureel en langdurig gezonde financiële positie.

Gemeente weerbaar

Een kansrijke start voor ieder kind

De gezondheid van de inwoners van Sittard-Geleen blijft achter, zien we. Zowel de feitelijke gezondheid als de gezondheidsbeleving. Want gezondheid gaat niet alleen over wel of niet ziek zijn. Gezondheid hangt ook samen met de woon- en leefomgeving of leefstijl van mensen, met kansen op opleiding en werk en met het hebben van toekomstmogelijkheden. Op die gebieden willen we voor verbetering zorgen. Daarbij focussen we allereerst op onze jeugd. We zetten in op een goede, kansrijke start voor elk kind. Met als voorbeeld de gezonde basisschool van de toekomst. Want het gezond en veilig opgroeien van kinderen is niet alleen positief voor het hele gezin, het is ook enorm belangrijk voor een goede toekomst. Zo lopen we de gezondheidsachterstand in. En groeien we toe naar een gezonde generatie. En mocht het tegen zitten, krijgt elk kind de hulp die het nodig heeft. Die kansrijke start is heel belangrijk. Maar er is meer nodig. We investeren op tal van manieren in de gezondheid van onze inwoners. Dat is ook te zien in deze begroting. Bijvoorbeeld aan onze investeringen in een goede woon- en leefomgeving, in participatie, in sport en bewegen en in inclusie: een samenleving waarin iedereen mee kan doen.

Één organisatie die inwoners op weg helpt naar werk en meedoen in de maatschappij

Meedoen, participatie, is heel belangrijk voor mensen. De start van het Participatiebedrijf in 2020 is dus een belangrijke stap richting een gezondere samenleving. Het Participatiebedrijf ondersteunt inwoners die dat nodig hebben op hun weg naar werk en participatie. De aanpak

is gebaseerd op positieve gezondheid – wat kan iemand wél? - en de gedachte dat iedere inwoner mee kan doen. Wij ondersteunen onze meer kwetsbare inwoners op de verschillende leefgebieden. Zodat zij hun plek in de samenleving en arbeidsmarkt kunnen innemen. Belangrijk in onze aanpak zijn persoonlijke aandacht, preventie en op tijd zien dat steun nodig is. Het gaat niet alleen om werk. De ontwikkeling van mensen en wat meedoen voor hun welbevinden betekent staan centraal. We ondersteunen inwoners individueel of groepsgewijs. Het Participatiebedrijf werkt toe naar een inclusieve arbeidsmarkt waarvan werkgevers de economische en sociale waarde ervaren. Dat doen we samen met lokale en regionale partners zoals onderwijsinstellingen en ondernemers. Wat we willen bereiken? Bijvoorbeeld dat vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter op elkaar aansluiten. Maar ook dat er een structurele aanpak arbeidsmobiliteit komt, duidelijke communicatielijnen tussen onderwijs en arbeidsmarkt en één regionaal opleidingsbudget.

Verbeteren van woningen in onze gemeente

Wat ook al langer speelt, zijn de problemen op de woningmarkt. Het aanbod aan woningen en de vraag ernaar sluiten niet goed op elkaar aan. Om voldoende en kwalitatief goede woningen voor de verschillende doelgroepen te kunnen bieden, is verandering van de woningvoorraad nodig. Voor de juiste balans zijn toevoegingen nodig: nieuwe woningen. Die dragen ook bij aan een goede doorstroming tussen woningen. Daarnaast halen we slechte, energetisch afgeschreven woningen waar (op termijn) geen vraag meer naar is uit de markt. Het is een opgave die we alleen samen met andere marktpartijen kunnen oppakken. Hiertoe is een transformatievisie vastgesteld. De uitvoering daarvan is gestart in 2020. In eerste instantie gebeurt dit in de pilotgebieden. Dit zijn: Geleen- Zuid, Einighausen, Holtum en Guttecoven. Om onze plannen waar te maken werken we nauw samen met woningcorporaties, vastgoedeigenaren en -beheerders. Wat we met de transformatie willen bereiken? Het gaat ons om het creëren van een onderscheidende, gezonde en veilige woon- en leefomgeving met meer duurzame en aan klimaatveranderingen aangepaste woningen. Een voorbeeld van een project dat hierin past is de revitalisering Geleen-Zuid. Centraal in de aanpak hier staat de versterking van de sociale verbanden in de wijk. Het aanpassen van de woningvoorraad is hiertoe een middel.

Aantrekkelijke stadscentra voor inwoners en bezoekers

Een stad met een aantrekkelijk centrum is een stad waar mensen graag zijn, wonen en werken. Om inwoners, bedrijven en bezoekers te trekken en aan Sittard en Geleen te binden, zijn vitale stadscentra belangrijk. In de toekomstvisie 2030 worden de krijtlijnen voor beide stadscentra geschetst. Centra met een aantrekkelijk compact winkelgebied, uitstekende woonmilieus voor alle doelgroepen en een sterk cultureel aanbod, aangevuld met toeristisch-recreatieve voorzieningen en bedrijven. Ontmoeten en beleving staan centraal in het centrum, want dat bepaalt of mensen er graag komen.

Wat Sittard-Geleen als toeristisch-recreatieve bestemming uniek maakt is de nabijheid van zowel stedelijke als landschappelijke kwaliteiten in een euregionale context. De inwoner, (eu)regionale recreant en verblijfstoerist heeft in Sittard-Geleen zowel de geneugten van de stad als het platteland steeds binnen handbereik. Door in te zetten op het verbeteren van de vrijetijdsvoorzieningen en de kwaliteit van de leefomgeving de vrijetijdssector ten goede komen

voor de lokale inwoner als ook voor de lokale economie. Een voorbeeld hiervan in 2021 is een nieuw wandelrouten netwerk o.b.v. knooppunten.

Met dat toekomstbeeld voor ogen pakken we beide centra op tal van punten aan. In het centrum van Sittard wordt samen met stakeholders vanuit het historisch perspectief van het centrum gekeken naar een vernieuwende aanpak gericht op de bezoeker aan het centrum en bouwen we vanuit de bestaande visie verder aan het perspectief op basis van de historische kwaliteit. In het centrum van Geleen wordt begin 2021 samen met Centrummanagement de Proeftuin geëvalueerd en gekeken hoe de geslaagde experimenten uit de proeftuin in 2021 en verder verankerd en uitgebouwd kunnen worden. Vanuit het stadslab Geleen wordt sterk ingezet op circulariteit en de relatie met Chemelot.

Samen de krachten bundelen met en van culturele organisaties

Het culturele aanbod in Sittard-Geleen verdient een impuls. We willen een cultuurslag maken. In de stadscentra, maar zeker ook daarbuiten. Uiteraard is ruimte voor lokale initiatieven hierbij uitgangspunt. Hoe kunnen we culturele organisaties en activiteiten bij elkaar brengen, zodat ze elkaar gaan versterken? Net zoals in het muziekonderwijs waar we vraag en aanbod dichter bij elkaar hebben gebracht. Daarnaast besteden we aandacht aan een verdere verbinding met het toekomstige culturele aanbod in Zuid Limburg. Welke plaats kan Sittard-Geleen hierin innemen? Tot slot verlagen we in 2021 de drempel voor muziekonderwijs, door vraag en aanbod bij elkaar te brengen.

Topsport- en lokale sportvoorzieningen versterken elkaar

We willen meer mensen aan het sporten en bewegen krijgen. Sport is leuk en draagt bij aan gezondheid en sociaal actief zijn. Verschillende ontwikkelingen zijn hierbij van belang. Zoals het inrichten van de openbare ruimte zodat deze uitnodigt te gaan sporten, bewegen en spelen. En de beschikbaarheid en kwaliteit van lokale sportverenigingen in de omgeving. Kwaliteit gaat daarbij vóór nabijheid. We blijven hierover in gesprek met verenigingen en gebruikers. Ook om voor behoud van een goede lokale sportinfrastructuur en sportactiviteiten te zorgen. Dit gebeurt onder meer via het Sportakkoord Sittard-Geleen. Belangrijk daarin is ook het in stand houden en optimaal benutten van de unieke topsportvoorzieningen die we hebben. Het zijn visitekaartjes voor onze stad. Topsport en lokale sport versterken elkaar.

Maatschappelijke accommodaties klaar maken voor de toekomst

Maatschappelijke organisaties spelen een belangrijke rol in onze gemeente. Ze brengen mensen bij elkaar en bieden hulp en ondersteuning in de wijken. Met het oog op de toekomst is het belangrijk dat de vraag naar maatschappelijke activiteiten goed aansluit op het aanbod van maatschappelijke organisaties. We zijn steeds op zoek naar oplossingen op dit gebied. Kwaliteit gaat daarbij boven nabijheid. We werken aan een stevige fysieke infrastructuur van maatschappelijke activiteiten en daarmee ook maatschappelijke accommodaties. En aan maatschappelijke organisaties die klaar zijn voor de toekomst.

Stedelijke Ontwikkeling

Evenals de afgelopen jaren richten we ons op de stedelijke ontwikkeling van onze steden en dorpen. We willen toe naar een duurzamere, klimaatadaptieve, onderscheidende, gezonde en veilige woon- en leefomgeving. We werken aan het beperken van leegstand door het toepassen van dynamisch voorraadbeheer. Bijzondere aandacht hebben enkele gebieden waar we met een gebiedsgericht aanpak te werk gaan zoals de beide stedelijke centra van Sittard en Geleen. Specifiek voor de beide centra wordt het komend jaar op basis van de uitkomsten van de toekomstvisie gewerkt aan de herijking van de beide centrumvisies. Om zo vanuit de lopende experimenten waaronder de Proeftuin een blijvende versterking van de centra te bewerkstelligen.

Economische kansen verzilveren en samenwerking in de euregio

Inzet op aardgasvrij maken van onze woonwijken

Duurzaamheid is een breed en integraal thema dat, onder andere, sterk verbonden is met de woningvoorraad en de industrie. We werken aan een Programma Duurzaamheid dat als kapstok moet dienen voor de aan duurzaamheid gerelateerde beleidsvelden van de Gemeente Sittard-Geleen. De Regionale Energie Strategie (RES) geeft de potentie voor duurzame opwekking in de gemeente weer en geeft aan waar en hoe duurzame opwekking kan worden gerealiseerd in relatie tot de doelstellingen. Eind 2021 wordt de Transitievisie Warmte opgeleverd, waarin staat hoe en wanneer de gemeente komende jaren de wijken aardgasvrij gaat maken. Het regionale warmtenet HGN (Het Groene Net) speelt hierbij ook een rol.

Verduurzaming van Chemelot

Het economisch belang van de chemie op Chemelot is groot. Niet alleen voor Sittard-Geleen, maar voor de hele regio, landelijk en zelfs internationaal. De combinatie van grote chemieproducenten en innovatieve topspelers op de Brightlands Chemelot Campus biedt veel kansen voor de toekomst. Onder andere op het gebied van werkgelegenheid en vernieuwing. Tegelijkertijd is een succesvolle transformatie nodig: Chemelot moet verduurzamen. De overschakeling naar productie op basis van groene energie en groene grondstoffen is een ingrijpend proces. Het gaat jaren duren tot het zo ver is (2050), maar in 2021 zetten we al de eerste stappen om de verdere ontwikkeling van Chemelot mogelijk te maken. Het gaat dan om verplaatsing van Gate 1 zodat de Brightlands Chemelot Campus verder kan ontwikkelen en het afronden van het "Omgevingsplandeel Chemelot" en het "bovenwettelijk Veiligheidskader". Hiermee leggen we onder meer de toekomst van omliggende terreinen vast en realisatie van de benodigde infrastructuur.

Samenwerking Zuid-Limburg

Economische kansen kunnen we niet alleen verzilveren. Daarvoor is regionale samenwerking nodig. Binnen de Stichting Economische Samenwerking Zuid-Limburg (ESZL) werken we samen met andere Zuid-Limburgse gemeenten, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen aan toekomstbestendige economie. De samenwerking richt zich vanaf 2021 op inhoudelijke thema's rond de strategische opgaven voor de regio. Zoals de klimaat- en energietransitie en de circulaire economie. Maar ook een vitale en inclusieve arbeidsmarkt en een innovatief MKB. Concreet kijken we bijvoorbeeld naar het aansluiten van regionale MKB-bedrijven bij de ontwikkeling van Chemelot tot een Circular Hub. Bij VDL Nedcar gaat het om de uitbreiding van de fabriek. Maar ook naar hoe we ondernemers kunnen helpen die door de Corona-crisis in de problemen zijn gekomen.

Samenwerking in de euregio

Regionale economische samenwerking

Onze gemeente wil zich beter positioneren als stedelijke centrumgemeente binnen de Euregio. Sittard-Geleen is zowel een industrieel centrum als kruispunt door haar centrale ligging. Denk aan de havens van Antwerpen en Rotterdam, Duitsland en de grote industriegebieden in België (Kempen met o.a. Hasselt en Genk, Luik), het Ruhrgebied en Brainport Eindhoven en Greenport Venlo in Nederland.

Dit pakken we op verschillende manier aan:

- Benutten en bijdrage leveren aan relevante netwerken zoals netwerk van de burgemeesters uit de steden Maastricht, Aken, Hasselt, Heerlen, Luik, Genk en Sittard-Geleen (MAHHL+) en EMRIC (Euregio Maas-Rijn Incidentbestrijding en Crisisbeheersing) en de Interreg-regio EUREGIO Maas-Rijn , een
- Versterken banden directe buurgemeenten zoals Selfkant, Gangelt, Heinsberg en Maaseik, Dilsen-Stokkem, Maasmechelen. Met versterken van de banden wordt gekeken naar zowel bestuurlijk/ambtelijk niveau (lobby) als op inwoners-niveau (bijvoorbeeld evenementen/gedeelde cultuuragenda)
- Intensievere kennisdeling met provincie Limburg en andere grensgemeenten
- Stimuleren lokale initiatieven gericht op grensoverschrijdende samenwerking. Denk aan buurtalenonderwijs en gedeelde cultuuragenda.
- Benutten energie en kennis van regionale en lokale organisaties zoals bv. Stichting Geen Grens. Deze stichting wil alle vormen van contact en samenwerking in de grensregio Limburg/België/Duitsland bevorderen en is voortgekomen uit de burgerinitiatiefgroep Waar een wil is, is geen grens.

Het Financieel Perspectief

Financiën duurzaam op orde

Vertreksituatie

We hebben gewerkt aan het realiseren van een structureel sluitende begroting. Hier werken we nog steeds aan en we blijven hier aan werken. We staan daardoor sinds 2020 weer onder repressief toezicht bij de Provincie. Voor het op orde brengen van onze financiën is uitvoering gegeven aan het ombuigingsprogramma (programmabegroting 2019). Via dit programma hebben we forse bezuinigingen doorgevoerd. Daardoor hebben we nu de ruimte om weer te kunnen investeren in onze gemeente. In hoofdstuk 3 'Investerings -en exploitatieprogramma 2021-2024' gaan we hier verder op in.

Bestuurlijk Afsprakenkader

We hebben in 2020 met de Provincie een Bestuurlijk Afsprakenkader (BAk) afgesloten. Randvoorwaarde voor het akkoord is dat we ons financiële huishouding op orde moeten houden. Deze voorwaarde sluit naadloos aan op hetgeen wij over ons te voeren financieel beleid in het addendum / coalitieakkoord hebben opgenomen.

Rekenkamercommissierapport 'Toegankelijkheid begroting en rapportages'

De rekenkamercommissie heeft een onderzoek uitgevoerd naar de leesbaarheid en toegankelijkheid van onze begroting en rapportages. De rekenkamercommissie maakt bij de aanbevelingen onderscheid in een aantal quick wins op het gebied van vorm, presentatie en inhoud. Daarnaast worden een aantal aanbevelingen gedaan die meer fundamenteel van aard zijn en daarmee een langere termijn karakter hebben. De raad heeft de aanbevelingen van de rekenkamercommissie overgenomen. De Commissie Begroting en Verantwoording gaat aan de slag met de uitwerking van de aanbevelingen op langere termijn.

In het onderzoek heeft de programmabegroting 2019 centraal gestaan. Een aantal quick wins hebben in de uitwerking van de programmabegroting 2020 al een plek gekregen. De overige quick wins hebben wij nu plek gegeven in de uitwerking van de begroting 2021. De overgenomen quick wins op vorm en presentatie hebben onder andere betrekking op het vermelden van beleidsnota's op de programmabladen, consistente presentatie van tabellen, inclusief titel en toelichting, consistente toepassing van plus en min bedragen, consistente indeling in de begroting mede in relatie tot andere onderdelen en de eindredactie op de concept teksten.

We blijven aandacht houden voor verbeteringen in de leesbaarheid en toegankelijkheid van onze documenten. Teksten moeten begrijpelijk zijn voor iedereen. We streven naar teksten op taalniveau B1. Dat is eenvoudig Nederlands. Een tekst op B1-niveau bestaat uit makkelijke woorden die bijna iedereen gebruikt. En korte, eenvoudige en actieve zinnen. Bij het opstellen van de begroting is rekening gehouden met eenvoudig taalgebruik. Met name in de Begroting op hoofdlijnen is hier zorgvuldig aandacht aan besteed. De samenvatting van de begroting is

juist bedoeld voor een grote groep lezers. Op onze website zijn documenten zichtbaar en toegankelijk, ook voor mensen met een visuele beperking.

De overgenomen inhoudelijke quick wins betreffen onder andere rapportage over zowel lasten als baten, in plaats van saldi - zie bijstellingen op de programmabladen en de verschillenanalyses in hoofdstuk 6 -, de verwerking van de begrotingen van de verbonden partijen en de toevoeging majeure inhoudelijke ontwikkelingen.

Ontwikkelingen

Algemeen

Veel gemeenten hebben problemen om de begroting 2021 structureel sluitend te krijgen. Met name de ontwikkelingen rondom het sociaal domein, het gemeentefonds en de compensatie voor nadelige corona-effecten, spelen hier een belangrijke rol.

Sociaal Domein

Tekorten binnen het sociaal domein spelen veel gemeenten parten. Met name door de toename van het gebruik van de open-eindregelingen bij de Jeugdzorg en de Wmo. De aanvrager – voor zover aan de regels wordt voldaan – kan hier altijd een beroep op doen, ongeacht de beschikbare middelen. Het Rijk is een onderzoek gestart naar het Wmo-abonnementstarief. De verwachting is dat het Rijk op basis van deze uitkomsten de gemeenten gaat compenseren voor de aanzuigende werking van de invoering van het abonnementstarief. Daarnaast heeft het Rijk voor de periode 2019 tot en met 2021 incidenteel extra middelen

beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de Jeugdzorg. In afwachting van het onderzoek of gemeenten structureel extra middelen nodig hebben, is deze periode verlengd tot 2022.

Gemeentefonds

In de septembercirculaire wordt normaliter de Miljoenennota doorgerekend in het accres. Het kabinet heeft eerder dit jaar in overleg met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten besloten het accres voor de jaren 2020 en 2021 te bevriezen op de stand uit de meicirculaire. Door deze bevriezing worden grote schommelingen in de accresontwikkeling - als gevolg van de extra corona-uitgaven van het kabinet - enigszins gedempt. Vanaf 2022 geldt de bevriezing niet meer. In de meicirculaire is uitgegaan van een groei van het accres in 2022 van 3,65% procent. Uit de doorvertaling van de Miljoenennota blijkt dat het voorlopig accres in 2022 echter negatief is: 0,98% lager dan in 2021. Er wordt gewerkt aan een nieuw verdeelmodel. Dit model treedt in werking vanaf 2022.

Corona

Voor compensatie van de nadelige Corona-effecten heeft het Rijk inmiddels een tweetal steunpakketten voor provincies en gemeenten beschikbaar gesteld. Dit om de nadelen als gevolg van extra kosten en / of gederfde inkomsten te compenseren.

Betekenis voor begroting Sittard-Geleen

Deze landelijke ontwikkelingen zijn ook van betekenis voor onze eigen begroting. Wij zien zowel bij de uitvoering van de Jeugdzorg als de Wmo een toenemende zorgvraag. Als we de accresontwikkeling in 2022 aanpassen op de cijfers uit de laatste Miljoenennota heeft dat een nadelig effect op onze begroting. Het daadwerkelijk effect is ook afhankelijk van het Rijksbeleid met betrekking tot de accresontwikkeling en de verdere ontwikkeling van de Rijksuitgaven. Voor de betekenis van het verdeelmodel bestaat - gelet op ervaringen uit het verleden – het risico dat Sittard-Geleen één van de nadeelgemeenten zal zijn. Op dit moment zijn de uitkomsten van de onderzoeken niet bekend. Wij hebben in de 2e en de 3e programmarapportage 2020 na de aankondiging van het eerste en tweede steunpakket een prognose opgenomen en verwerkt van ons aandeel in de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen.

Genoemde ontwikkelingen hebben wij betrokken in de verdere uitwerking van de begroting en wel bij de actualisatie financieel perspectief en de actualisatie van het risicoprofiel.

Actualisatie financieel perspectief

De actualisatie van het financieel perspectief is een belangrijke bouwsteen om onze financiële basis verder op orde te brengen. Uit deze actualisatie blijkt of wij in staat zijn om onze begroting structureel in evenwicht te houden. Daarnaast moet blijken of wij ons weerstandsvermogen kunnen versterken. Een robuuste begroting waarbinnen wij onverwachte tegenvallers kunnen opvangen is noodzakelijk. De eerder geschetste onzekere ontwikkelingen met betrekking tot corona, de beschikbare middelen voor het sociaal domein en het gemeentefonds onderstrepen dit.

Begrotingsbeeld

Gelijktijdig met de begroting 2021 hebben we de begroting bijgesteld op basis van de 3^e programmarapportage 2020. In deze rapportage hebben wij met name de budgetten voor het jaar 2020 geactualiseerd. De begrotingssaldi tot en met de 3^e programmarapportage 2020 zijn het vertrekpunt voor de bijstelling van het begrotingsbeeld. Hierbij hebben we de actuele ontwikkelingen in beeld gebracht. De bijstellingen hebben met name betrekking op de actualisatie van de kapitaallasten, een aantal ICT-ontwikkelingen met betrekking tot veiligheid en continuïteit en een aantal autonome ontwikkelingen. Op basis van de actualisatie van het financieel perspectief ontstaat het volgende beeld:

Tabel: ontwikkeling begrotingsbeeld

Actualisatie begrotingssaldi	2021	2022	2023	2024
Begrotingssaldi t/m 3e programmarapportage 2020	-1.053.000	-335.000	-122.000	10.000
Bijstellingen meerjarenbegroting 2021-2024	1.377.000	344.000	609.000	11.000
Begrotingssaldi voor bestemming	2021	2022	2023	2024
Extra in begroting 2020	€ 510.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 0
Begrotingssaldi na bestemming	2021	2022	2023	2024
Correctie incidentele posten				
- incidentele baten	-6.818.000	-2.607.000	-2.303.000	2.737.000
- incidentele lasten	7.787.000	7.319.000	3.778.000	3.229.000
Structureel begrotingssaldo	969.000	4.712.000	1.475.000	492.000
+ = voordeel; - = nadeel				

Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze begroting na verwerking van de bijstellingen positieve saldi heeft. Wij stellen voor deze saldi in te zetten voor de dekking van het investerings- en exploitatieprogramma. In het vervolg van dit hoofdstuk komen we hierop terug. Verder blijkt dat wij onze begroting ook structureel in evenwicht hebben. Dit past binnen de lijn van ons eigen financieel beleid. Bovendien voldoen we hiermee aan de voorwaarden van de provincie om voor repressief begrotingstoezicht in aanmerking te komen en tot uitvoering van het BAK te komen.

Algemene reserve - weerstandsvermogen

Naast de bijstelling van ons begrotingsbeeld hebben wij ook gewerkt aan de versterking van de algemene reserve. Hiermee zetten wij verdere stappen in de ontwikkeling naar een duurzame en robuuste financiële positie.

Tabel: ontwikkeling algemene reserve

Opbouw algemene reserve	2021	2022	2023	2024
<i>Bedragen x € 1mln.</i>				
Omvang algemene reserve	20,9	22,9	23,3	23,4
Nodig voor risicoprofiel / buffer	19,6	18,3	19,2	19,1
Surplus in algemene reserve	1,3	4,5	4,1	4,3

Uit de tabel blijkt dat het saldo van de algemene reserve toeneemt van € 20,9 mln. in 2021 tot € 23,4 mln. in 2024. In de algemene reserve dekken wij ons risicoprofiel af. Dit doen we door voor de ingeschatte financiële gevolgen van de risico's een bedrag binnen de algemene reserve te reserveren. In het risicoprofiel hebben we rekening gehouden met mogelijk nadelige coronagevolgen. Binnen de algemene reserve hebben we hiervoor een bedrag beschikbaar van € 4 mln. Daarnaast houden we binnen de algemene reserve een buffer aan - 2% van het begrotingstotaal – voor onvoorziene gebeurtenissen. Aanvullend op de afdekking van het risicoprofiel en het aanhouden een buffer hebben we binnen de algemene reserve in alle jaren een surplus. Dit surplus loopt op van € 1,3 mln. in 2021 tot € 4,3 mln. in 2024. Wij benadrukken dat het surplus een incidenteel karakter heeft.

Investerings- en exploitatieprogramma

Beschikbaar investeringsvolume

In 2019 en 2020 hebben we investeringen in nieuw beleid als onderdeel van het ombuigingsprogramma uit de programmabegroting 2019 getemporiseerd. Nu hebben wij weer investeringsmiddelen voor nieuw beleid beschikbaar. Het beschikbaar investeringsvolume binnen onze begroting bedraagt € 31,3 mln. In onderstaande tabel geven wij aan welk bedrag per jaar beschikbaar is.

Tabel: beschikbaar investeringsvolume

Beschikbaar investeringsvolume	2021	2022	2023	2024	Totaal
<i>Bedragen x € 1.000.</i>					
Beschikbaar investeringsvolume	11.400	10.000	10.000	10.000	41.400
Centrale onderwijs- en sportvoorziening Grevenbicht-Obbicht	1.000	6.550	2.528		10.078
Beschikbaar investeringsvolume 2021-2024	10.400	3.450	7.472	10.000	31.322

Inzet investerings- en exploitatieprogramma

Voor de inzet van het investerings- en exploitatieprogramma maken we op hoofdlijnen een onderscheid in:

- Terugwinnen van vertrouwen / nakomen van beloftes
- Klaar zijn voor de toekomst

Terugwinnen van vertrouwen / nakomen van beloftes

Op de korte termijn zetten we in op het terugwinnen van het vertrouwen en nakomen van beloftes en/of gemaakte afspraken. Hierin betrekken we het repareren van de impact van de ombuigingen uit de programmabegroting 2019 op ons voorzieningenniveau. Tevens leggen we een relatie met reeds genomen besluiten en de accenten die we in ons addendum / coalitieakkoord hebben gezet.

Klaar zijn voor de toekomst

Naast het op korte termijn terugwinnen van vertrouwen / nakomen van beloftes vinden wij het van belang dat de inzet van ons investerings- en exploitatieprogramma onze gemeente toekomstbestendig moet maken. In dit verband ligt er een nadrukkelijke relatie met de Toekomstvisie 2030 en het BAK. Voor zowel de Toekomstvisie en het BAK doen wij in het vervolg van dit hoofdstuk voorstellen om zowel investeringsmiddelen en exploitatiemiddelen op te nemen. Deze bedragen kunnen wij nu nog niet aan concrete projecten koppelen. De toekomstvisie 2030 wordt niet voor het einde van dit jaar vastgesteld. Daarna kunnen we de gevolgen van de visie voor onze begroting in beeld brengen. We hebben het BAK met de provincie afgesloten. Dit wordt nog vervolgd met de uitwerking in een concreet uitvoeringsprogramma. Wij verwachten bij de kaderbrief 2021 nader op de betekenis van de Toekomstvisie en het BAK voor onze begroting / investeringsprogramma in te kunnen gaan.

Investeringsvoorstellen

Op basis van de twee hoofdlijnen hebben wij een investeringsprogramma van ruim € 75 mln. uitgewerkt. In dit programma hebben wij middelen opgenomen voor de volgende onderwerpen:

- Zwem- en schaatsvoorziening
- Stedelijke ontwikkeling beide centra Sittard en Geleen
- Strategisch huisvestingsplan O&K functies
- Gemeenschapsaccommodatie Odasingel 90
- Huisvesting wijkbeheer
- Landschapspark Oost en fietspad
- Proeftuin Zeeheldenbuurt
- Revitalisering Geleen Zuid
- Transformatievisie Westelijke Mijnstreek
- Verplaatsing ingang kasteelpark Born
- Vrijetijdseconomie: Passantenhaven
- Mobiliteit verbreding A2 (grondwal Baakhoven)
- Herinrichting en normalisatieproces WWL Tudderenderweg
- Gebiedsvisie omgeving Chemelot
- Gymnastiekvoorziening DaCapo College en Gymnastiekvereniging Swentibold
- Projecten in het kader van de Toekomstvisie

- Projecten in het kader van het BAK
- Algemene investeringsruimte voor verdere impulsen uit het coalitieakkoord / addendum

In hoofdstuk 3 van de programmabegroting hebben wij bovenstaande voorstellen inhoudelijk toegelicht. Tevens geven wij de richtinggevende bedragen aan die met de uitvoering van de investering zijn gemoeid. Wij benadrukken dat het investeringsprogramma richtinggevend is. Voor het daadwerkelijk beschikbaar stellen van middelen voor de uitvoering van de investeringen werken wij afzonderlijke raadsvoorstellen uit.

Exploitatievoorstellen

De voorstellen die deel uitmaken van het exploitatieprogramma kunnen wij grofweg als volgt onderverdelen:

1. Voorstellen gericht op het repareren van de impact van oude ombuigingen op ons voorzieningen-niveau. Hiermee geven we op onderdelen uitvoering aan door de raad aangenomen moties;
2. Voorstellen die direct gekoppeld zijn aan investeringsvoorstellen;
3. Voorstellen gericht op initiatieven / intensiveringen uit het addendum / coalitieakkoord;
4. Algemene voorstellen gekoppeld aan BAK, Toekomstvisie

Ad 1

- Verhogen beheerniveau IBOR
- Verhogen beheerniveau bedrijventerreinen
- Parkeertarieven (incl. fietsparkeren)
- Verhogen mantelzorgcompliment

Ad 2

- Gemeenschapsaccommodatie Odasingel 90
- Huisvesting wijkbeheer
- Landschapspark Oost en fietspad
- Proeftuin Zeeheldenbuurt
- Revitalisering Geleen Zuid

Ad 3

- Programma veiligheid (BOA's crisisbeheersing)
- Aanjaagmiddelen realisatie voedselbossen
- Acties energievraagstukken, duurzaamheid en SDG's (Sustainable Development Goals)
- Benodigde middelen NOVI - POVI
- Initiatieven 1 miljoen bomenplan
- Interventies sociaal domein
- Propositie Samen Duurzaam
- Jongerenparticipatie
- Representatie

Ad 4

- Projecten in het kader van het BAK / Toekomstvisie

In hoofdstuk 3 van de programmabegroting hebben wij bovenstaande voorstellen inhoudelijk toegelicht. Tevens geven wij de richtinggevende bedragen aan die met de uitvoering van de investering zijn gemoeid.

Aanvullend investeringsvolume

De investerings- en exploitatievoorstellen passen binnen de richtingen die wij in de 2^e programmarapportage 2020 hebben aangegeven. Voor de inzet van het investeringsprogramma hebben wij een relatie gelegd met het addendum / coalitieakkoord, het Bestuurlijk Afsprakenkader (BAK) dat we hebben afgesloten met de provincie Limburg, de Toekomstvisie 2030 en het Interbestuurlijk Programma (IBP). Uit bovenstaande voorstellen blijkt dat het beschikbaar investeringsvolume niet voldoende is om het ambitieniveau gekoppeld aan de 4 onderwerpen in te kunnen vullen. Voor nieuwe initiatieven / intensiveringen in de exploitatie hebben we binnen de reguliere begroting geen middelen beschikbaar.

Om het totale investeringsprogramma van ruim € 75 mln. en het exploitatieprogramma van jaarlijks circa € 3 mln. te kunnen dekken stellen wij een aantal dekkingsrichtingen voor.

- Beschikbare dekking binnen de begroting voor het beschikbaar investeringsvolume van € 31,3 mln.;
- De inzet van de voordelige begrotingssaldi uit de begroting 2021-2024;
- De vrijval van de bijdrage in de GR Shared Service Center Zuid-Limburg;
- Een extra OZB-verhoging naast de jaarlijkse aanpassing voor de indexering.

OZB verhoging	2021	2022	2023	2024
Jaarlijkse extra verhoging OZB	3,0%	2,5%	1,0%	1,0%
Indexatie + oninbaarheid OZB	2,8%	2,5%	2,5%	2,5%
Totale verhoging OZB	5,8%	5,0%	3,5%	3,5%

Vervangingsinvesteringen IBOR

Naast het investeringsprogramma voor nieuw beleid beschikken we over een investeringsprogramma IBOR. Dit programma bestaat uit een aantal onderdelen:

- Jaarlijks € 7,8 mln. voor vervangingsinvesteringen op basis van het integraal onderhoudsplan IBOR;
- Een investeringsbedrag van € 14,2 mln. voor herstelmaatregelen van met name verhardingen;
- Een extra investeringsbedrag van € 1,6 mln. voor herstelmaatregelen met betrekking tot teerhoudend asfalt.

In onderstaande tabel vatten wij het budgettair kader voor IBOR vervangingsinvesteringen samen. Uit de tabel blijkt dat we over de periode 2021-2024 beschikken over een investeringsprogramma IBOR van ruim € 45 mln.

IBOR vervangingsinvesteringen	2021	2022	2023	2024	Totaal
<i>Bedragen x € 1 mln.</i>					
Vervangingsinvesteringen IBOR regulier	7,8	7,8	7,8	7,8	31,2
herstelmaatregelen (integraal onderhoudsplan raad 13 november 2019)	5,0	3,6	3,6	0,0	12,2
optimalisatie mix onderhoud - investeringen openbare ruimte (kaderbrief 2017)	0,5				0,5
herstelmaatregelen teerhoudend asfalt (3e programmarapportage 2020)	0,6	0,5	0,5		1,6
Totaal beschikbaar	13,9	11,9	11,9	7,8	45,5

Samenvatting financieel perspectief

Met de vaststelling een structureel sluitende begroting 2020 hebben we een basis gelegd om onze financiën duurzaam op orde te brengen. Met voorliggende begroting 2021 hebben wij deze lijn verder doorgetrokken. Wij bieden een begroting 2021-2024 aan:

- met voordelige begrotingssaldi in alle jaarschijven;
- die structureel en reëel in evenwicht is;
- waarbij de algemene reserve en het weerstandsvermogen is versterkt; voor het risicoprofiel corona is incidenteel € 4 mln. beschikbaar;
- met een investeringsprogramma voor nieuwe investeringen van ruim € 75 mln., met een investeringsprogramma voor IBOR-vervangingen van ruim € 45 mln.;
- met een exploitatieprogramma van jaarlijks ca € 3 mln.;

Het investerings- en exploitatieprogramma zetten wij in om:

- De reparatie van een aantal bezuinigingen uit de programmabegroting 2019. Onder andere het verhogen van het onderhoudsniveau van de openbare ruimte, parkeertarieven en het mantelzorgcompliment. Hiermee voeren wij de wensen van de raad uit;
- Invulling te geven aan accenten uit het addendum / coalitieakkoord, bijvoorbeeld de schaats- en zwemvoorziening Glanerbrook;
- Uitvoering te geven aan de afspraken uit het Bestuurlijk Afsprakenkader en de Toekomstvisie 2030. Hierbij maken we afspraken op het gebied van economie, energietransitie, mobiliteit en bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid, wonen, cultuur, sport, gezondheid en jeugd en jongeren.

Kortom een begroting ‘vooruit, naar een toekomst vol kansen’.

De begroting in één oogopslag

In onderstaande tabel is de verdeling van inkomsten en uitgaven op hoofdlijnen opgenomen inclusief de gemiddelde woonlasten voor de inwoners in 2021. Deze begroting in één oogopslag helpt om snel inzicht te krijgen in de belangrijkste activiteiten van de gemeente en de daarbij behorende inkomsten en uitgaven in 2021.

Begroting 2021 in één oogopslag			
bedragen x 1 mln.			
Inkomsten		Uitgaven	
Waar komt het geld vandaan?	€ 337,1	Waar gaat het geld naar toe?	€ 337,1
Van het Rijk	€ 218,3	Bestuur en ondersteuning	€ 58,9
Lokale heffingen	€ 89,1	- Algemene dekkingsmiddelen	€ 9,8
Onroerendzaak belasting (OZB)	€ 52,3	- Overhead (bedrijfsvoering)	€ 32,5
Rioolrechten	€ 9,7	- Dotatie reserves	€ 9,8
Afvalstoffenheffing	€ 16,1	- Bestuur, burgerzaken en overige posten	€ 6,8
Parkeerbelasting	€ 5,9	Veiligheid	14,5
Hondenbelasting	€ 0,8	Uitgaven in verband met criminaliteit, preventie, brandweer en het tegengaan van radicalisatie en ondermijning.	
Overige belastingen	€ 0,6	Verkeer, vervoer en waterstaat	23,8
Leges	€ 3,3	Alle uitgaven rondom mobiliteit van voer- en vaartuigen.	
Lijkbezorgingsrechten	€ 0,4	Economie	10,5
Overige inkomsten	€ 29,7	Uitgaven die de lokale economie stimuleren.	
Andere inkomstenbronnen zoals		Onderwijs	11,2
Dividenden en rente uit deelnemingen		Uitgaven in verhouding tot onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs, leerplicht en regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC), peuteronderwijs en volwasseneneducatie.	
Staan geld markten en kermissen		Sport, cultuur en recreatie	32,5
Werkzaamheden voor derden		Uitgaven die te maken hebben met een breed scala aan voorzieningen, zoals sportzalen, musea, openbaar groen en lokale media.	
Verhuur vastgoed		Sociaal Domein	154,7
		Uitgaven voor Burgerparticipatie, WMO & Jeugdzorg, inkomensondersteuning en de (re-)integratie naar werk.	
		Volksgesondheid en milieu	25,0
		Uitgaven met betrekking tot de inzameling van afval, riolen, begraafplaatsen en de volksgezondheid (zoals GGD).	
		Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	6,0
		Uitgaven in relatie tot de omgevingswet en structuurvisie, zoals bestemmingsplannen waarin bepaald wordt welke grond voor welk gebruik geschikt is en de grondexploitaties.	
Hoeveel gaan de inwoners gemiddeld betalen in 2021?			
Bedragen x 1			
	2020	2021	
OZB			
gemiddeld OZB-tarief woningen	€ 378,02	€ 398,81	
Rioolheffing	€ 185,20	€ 197,12	
Afvalstoffenheffing			
Vastrecht	€ 174,00	€ 202,20	
Gemiddeld variabel recht (Diftar)	€ 96,44	€ 103,41	
Hondenbelasting			
Eerste hond	€ 89,45	€ 91,80	
Tweede hond	€ 119,85	€ 123,00	
Derde hond ev	€ 150,25	€ 154,20	
Kennel	€ 313,35	€ 321,00	

